

Dosarul nr.2r-548/23
2-20100095-01-2r-3011023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. Iu. Potînga)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. I. Secieru, M. Anton, V. Cotorobai)

DECIZIE

28 februarie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Stela Procopciuc

Mariana Ursachi

Oxana Parfeni

examinând recursul declarat de Nicolai Melnic, reprezentat de avocatul Alexandr Russu,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Compania de Asigurări „GENERAL ASIGURĂRI” Societate pe Acțiuni împotriva lui Nicolai Melnic cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare în ordine de regres și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva încheierii din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au restituit cererile de apel depuse de Nicolai Melnic și de avocatul Alexandr Russu, în interesele lui Nicolai Melnic,

c o n s t a t ă:

La 18 august 2020, C.A. „GENERAL ASIGURĂRI” S.A. a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Nicolai Melnic, solicitând încasarea sumei de 9 200,00 de lei, cu titlu de prejudiciu și a cheltuielilor de judecată, în mărime de 3 776,00 de lei, constituite din taxa de stat în sumă de 276,00 de lei și onorariul avocatului în sumă de 3 500,00 de lei.

Prin hotărârea din 14 iulie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de C.A. „GENERAL ASIGURĂRI” S.A. și s-a încasat de la Nicolai Melnic în beneficiul C.A. „GENERAL ASIGURĂRI” S.A. despăgubirea de asigurare în ordine de regres, în mărime de 9 200, 00 de lei. S-a încasat de la Nicolai Melnic în beneficiul C.A. „GENERAL ASIGURĂRI” S.A. cheltuielile de judecată constituite din taxa de stat, în mărime de 276,00 de lei și cheltuielile pentru prestarea serviciilor juridice, în mărime de 3 500, 00 de lei, iar în total suma de 3 776,00 de lei.

La 17 iulie 2023, Nicolai Melnic a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 14 iulie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, exprimând dezacordul cu aceasta.

La 26 iulie 2023, Nicolai Melnic, reprezentat de avocatul Alexandr Russu, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 14 iulie 2023 a Judecătoriei Chișinău,

sediul Centru, solicitând scutirea de la plata taxei de stat, admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii primei instanțe, cu respingerea cererii de chemare în judecată.

Prin încheierea din 05 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a respins cererea reprezentantului pârâtului Nicolai Melnic, avocatului Alexandr Russu, privind scutirea de la plata taxei de stat pentru cererea de apel. Nu s-a dat curs cererilor de apel depuse de Nicolai Melnic și de avocatul Alexandr Russu, în interesele lui Nicolai Melnic, împotriva hotărârii din 14 iulie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru. S-a comunicat apelantului despre necesitatea înlăturării neajunsurilor indicate în partea descriptivă în termen de 15 zile calendaristice, calculat din momentul comunicării încheierii. S-a explicat apelantului că, în cazul în care nu va lichida neajunsurile indicate în partea descriptivă în interiorul termenului acordat de instanță, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu actele anexate, va fi restituită fără examinare.

Neajunsurile indicate în partea descriptivă vizează prezentarea apelului cu motivele de fapt și de drept și dovada de plată a taxei de stat, în sumă de 207 lei. Totodată, instanța de apel a constatat că, apelul declarat de Nicolai Melnic a fost prezentat într-o limbă străină, alta decât limba oficială de derulare a procesului.

La 05 octombrie 2023, Nicolai Melnic și avocatul Alexandr Russu au depus cererea de apel motivată, solicitând inclusiv scutirea de la plata taxei de stat.

La 31 octombrie 2023, Nicolai Melnic a depus cerere de scutire de la plata taxei de stat în apel.

Prin încheierea din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-au restituit apelurile declarate de Nicolai Melnic și de avocatul Alexandr Russu, în interesele lui Nicolai Melnic, împotriva hotărârii din 14 iulie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, din motivul neînlăturării integrale în interiorul termenului acordat de instanță a neajunsurilor indicate în încheierea din 05 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău. S-a remis cererea de apel cu toate documentele anexate.

La data de 21 noiembrie 2023, Nicolai Melnic, reprezentat de avocatul Alexandr Russu, a depus cerere de recurs împotriva încheierii din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea integrală a încheierii contestate, restituirea cauzei spre rejudecare în Curtea de Apel Chișinău.

În motivarea recursului, recurentul a invocat că, că instanța de apel prin emiterea încheierii contestate și-a motivat soluția prin faptul interpretării legii care este una contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție. Încheierea prin care nu s-a dat curs cererii de apel a fost adusă la cunoștință avocatului la 19 octombrie 2023, însă la data de 05 octombrie 2023, prin intermediul cancelariei Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, nefiind informat precum cauza civilă a fost expediată la Curtea de Apel, a depus și respectiv i s-a înregistrat apelul motivat. La fel, prin cererea de apel motivată a solicitat de a fi scutit de la achitarea taxei de stat.

Încheierea contestată este neîntemeiată sau, de fapt, apelul motivat a fost depus încă la data de 05 octombrie 2023. Conform cerinței din apelul motivat s-a indicat explicit motivul pentru care s-a solicitat scutirea de la achitarea taxei de stat, însă instanța de apel a respins cerința respectivă într-un mod contrar jurisprudenței Curții Supreme de Justiție.

Dreptul la un proces echitabil, garantat prin art. 6 din Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, implică pentru fiecare justițiabil dreptul de acces nestingherit la toate etapele procesului, prevăzute

de lege, astfel încât taxele impuse să nu fie de natură a bloca accesul la justiție al persoanei, raționamente aplicate de CtEDO la soluționarea cauzelor Clionov vs Moldova (hotărâre din 09 octombrie 2007, par. 38 - 41), SRL „Tudor –Comerț” vs Moldova (hotărâre din 04 noiembrie 2008).

Temeiul de fapt pentru scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel îl servește situația materială grea, situație care nu-i permite achitarea acestei plăți și face imposibil accesul la justiție.

De asemenea, a precizat că, în cererea privind scutirea de la taxa de stat a invocat precum stare financiară este una precară, din motiv că este pensionar, de venituri suplimentare nu dispune, fiindu-i desemnat avocat pentru acordarea asistenței juridice gratuite garantată de stat. Respectiv, s-a demonstrat că, nu dispune de posibilitatea achitării taxei de stat, ceea ce îi îngrădește dreptul de a utiliza calea de apel.

Curtea Supremă de Justiție, prin hotărârea Plenului Curții Supreme de Justiție nr.6 din 24 decembrie 2012, a specificat că, pornind de la principiul respectării dreptului de acces liber la justiție, consfințit de jurisprudența CtEDO, în cadrul soluționării cererilor privind acordarea facilităților la plata taxei de stat, instanțele judecătorești urmează să examineze cu minuțiozitate fiecare caz concret pentru a nu admite îngrădirea dreptului persoanei la „un tribunal”, conducându-se la soluționarea acestor cereri atât de normele dreptului național, cât și de prevederile Convenției și jurisprudenței CtEDO.

Recurentul a opinat că, instanța de apel nu a motivat încheierea contestată, nu a dat apreciere argumentelor scutirii de la achitarea taxei de stat, fiind emisă o încheiere nemotivată, prin ce i s-a îngrădit accesul liber la justiție, consacrat ca drept fundamental, în art.6 § 1 din Convenție, art.20 din Constituția Republicii Moldova, art. 10 din Declarația Universală a Drepturilor Omului, art.14 § 1 din Pactul internațional cu privire la drepturile civile și politice. În context s-a referit la jurisprudența Curții Supreme de Justiție, în cauza 2rc-863/17 și la jurisprudența CtEDO, în cauza SRL „Tudor –Comerț” vs Moldova, cererea nr. 27888/04, în ceea ce vizează luarea în considerare a circumstanțelor specifice cauzei, în primul rând, capacitate de plată.

Copia recursului declarat a fost expediată în adresa intimatului, prin scrisoarea datată cu 30 noiembrie 2023 (f.d.147).

În conformitate cu art. 425 din Codul de procedură civilă, termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.

Instanța de apel a adoptat încheierea de restituire a cererilor de apel la data de 09 noiembrie 2023, iar cererea de recurs a fost depusă la 21 noiembrie 2023.

Materialele cauzei atestă expedierea copiei încheierii instanței de apel la data de 15 noiembrie 2023, prin intermediul poștei electronice (f.d.139). Astfel, recursul este declarat în termen.

Examinând argumentele invocate de către recurent prin prisma materialelor din dosar, coroborate cu normele de drept pertinente speței, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat urmează a fi respins cu menținerea încheierii contestate, din motivele ce succed.

Art. 424 alin.(2) din Codul de procedură civilă prevede că, Curtea Supremă de Justiție examinează recursurile declarate împotriva încheierilor emise de către curțile de apel.

În conformitate cu art. 426 alin.(3) din Codul de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului și a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității și fără participarea părților.

În temeiul art. 427 lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii, este în drept să respingă recursul și să mențină încheierea.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, hotărârea din 14 iulie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, pronunțată în cauza civilă, a fost contestată cu apel de către Nicolai Melnic, inclusiv prin intermediul avocatului Alexandr Russu, depunând în acest sens, la data de 17 iulie 2023 și la 26 iulie 2023, cereri de apel (f.d.109-110,113-114), formulând o solicitare de scutire de la plata taxei de stat (f.d.114).

În conformitate cu prevederile art. 368 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în redacția în vigoare la data depunerii cererilor de apel, dacă cererea de apel nu întrunește condițiile prevăzute la art.364 și 365 și dacă cererea este depusă fără plata taxei de stat, instanța de apel, în termen de 10 zile de la repartizarea dosarului, dispune printr-o încheiere, fără înștiințarea participanților la proces, să nu se dea curs cererii, acordând apelantului un termen pentru lichidarea neajunsurilor.

În contextul normei de drept precitate, prin încheierea din 05 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins cererea de scutire de la plata taxei de stat și nu s-a dat curs cererilor de apel depuse, fiind acordat un termen de 15 zile calendaristice, calculat din momentul comunicării încheierii, pentru înlăturarea neajunsurilor indicate în partea descriptivă și anume prezentarea cererii de apel cu motivele de fapt și de drept, inclusiv traducerea apelului lui Nicolai Melnic, depus într-o limbă străină, alta decât cea în care se desfășoară procesul și a dovezii de plată a taxei de stat în sumă de 207 lei (f.d.125-126).

Copia încheierii instanței de apel din 05 octombrie 2023 a fost expediată avocatului Alexandr Russu, prin intermediul poștei electronice, la data de 19 octombrie 2023 (f.d.132).

Totodată, la 05 octombrie 2023, Nicolai Melnic și avocatul Alexandr Russu au depus la Judecătorei Chișinău, sediul Centru, apelul motivat, cu solicitare repetată de scutire de la plata taxei de stat (f.d.128-130).

La data de 09 octombrie 2023, Judecătoria Chișinău, sediul Centru, a expediat cererea de apel, fiind recepționată și înregistrată în Curtea de Apel Chișinău la 10 octombrie 2023 (f.d.127).

La 31 octombrie 2023, Nicolai Melnic a depus în Curtea de Apel Chișinău cererea de scutire de la plata taxei de stat (f.d.133).

Prin încheierea din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în temeiul art. 369 alin.(1) lit. a) din Codul de procedură civilă, s-au restituit apelurile declarate de Nicolai Melnic și de avocatul Alexandr Russu, în interesele lui Nicolai Melnic, împotriva hotărârii din 14 iulie 2023 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, din motivul neînlăturării integrale în interiorul termenului acordat de instanță a neajunsurilor indicate în încheierea din 05 octombrie 2023 a Curții de Apel Chișinău (f.d.136-138).

În conformitate cu art. 369 alin. (1) lit. a) din Codul de procedură civilă, instanța de apel restituie, printr-o încheiere, cererea dacă apelantul nu a îndeplinit în termen indicațiile instanței de apel din încheierea emisă în conformitate cu art.368 alin.(1).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție prin prisma criticilor aduse actului judecătoresc contestat și argumentelor în favoarea casării acestuia, apreciază ca fiind corectă soluția instanței de apel privind restituirea cererilor de apel din motivul neînlăturării integrale în interiorul termenului acordat de instanță a neajunsurilor indicate în încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reiterează că, în recursul declarat, recurentul, în esență, a menționat că, deși, a solicitat în cererea de apel motivată scutirea de la plata taxei de stat la depunerea apelului motivat, instanța de apel nu a argumentat încheierea contestată, nu a dat apreciere argumentelor referitor la scutirea de la plata taxei de stat, fiind emisă o încheiere nemotivată, prin ce i s-a îngrădit accesul liber la justiție.

La acest capitol, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează prevederile art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă, în funcție de situația materială și de probele prezentate în acest sens, persoana fizică sau juridică este scutită de către judecător (de către instanța judecătorească) de plata taxei de stat sau de plata unei părți a ei.

Subsecvent, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, instanța de apel prin încheierea din 05 octombrie 2023 a soluționat cererea apelantului cu privire la scutirea de la plata taxei de stat, fiind respinsă ca neprobată, în condițiile în care apelantul nu a prezentat înscrisuri care să ateste imposibilitatea acumulării surselor necesare bănești în vederea plății taxei de stat la depunerea cererii de apel (f.d.125-126). Or, la depunerea apelului inițial, nemotivat, apelantul a solicitat scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel împotriva hotărârii din 14 iulie 2023 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru (f.d.113).

De altfel, respingerea cererii apelantului cu privire la scutirea de la plata taxei de stat în apel, a determinat acordarea termenului de 15 zile calendaristice în vederea înlăturării neajunsurilor admise la depunerea cererii de apel, inclusiv pentru plata taxei de stat, încheiere necontestată prin prezentul recurs, conform art. 99 din Codul de procedură civilă, prin urmare nu poate fi verificată sub aspectul legalității.

Deși, cauza se afla pe rolul instanței de apel, apelantul a depus apelul motivat, fără dovada de plată a taxei de stat, la data de 05 octombrie 2023 în Judecătoria Chișinău, sediul Centru (f.d.128), care, la data de 09 octombrie 2023, a readresat apelul înregistrat Curții de Apel Chișinău, ultima recepționându-l la 10 octombrie 2023 (f.d.127).

În atare circumstanțe, instanța de apel justificat a conchis că, apelantul nu a lichidat integral neajunsurile admise la depunerea cererii de apel, în situația în care, cererea apelantului cu privire la scutirea de la plata taxei de stat în apel, a fost respinsă prin încheierea instanței de apel din 05 octombrie 2023, ultima constatând, în esență, lipsa probelor ce atestă situația materială precară a apelantului. Or, în apelul motivat înregistrat de către Judecătoria Chișinău, sediul Centru, la 05 octombrie 2023, a fost reiterată repetat aceeași cerință, respinsă anterior, prin urmare nu mai poate fi repetat obiectul de soluționare, apelantul/recurent urmînd a se conforma indicațiilor instanței menționat în încheierea de a nu da curs apelului.

Drept urmare, decad argumentele avocatului recurentului precum că, instanța de apel nu a soluționat cererea de scutire de la plata taxei de stat în apel, conform cerinței repetate în apelul motivat, în condițiile în care o astfel de solicitare a fost examinată la depunerea apelului nemotivat, aspect reliefat supra.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră relevantă obligația părților de a se folosi cu bună-credință de drepturile procedurale în virtutea prevederilor art. 56 alin.(3), art. 61 alin.(1) din Codul de procedură civilă.

Subsecvent, alegațiile recurentului nu pot determina casarea actului judecătoresc contestat, în situația în care circumstanțele conturate supra denotă că, nevalorificarea drepturilor procedurale în termenul acordat de instanța de apel, îi este imputabilă, iar instanța de apel s-a pronunțat asupra solicitării cu privire la scutirea de la plata taxei de stat prin încheierea din 05 octombrie 2023.

Cu referire la alegația avocatului recurentului prin prisma jurisprudenței naționale și a CtEDO privind stabilirea capacității de plată a taxei de stat a justițiabilului la exercitarea căilor de atac, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că, în fiecare caz instanța ia în considerare circumstanțele specifice ale cauzei examinate. Mai mult, în sensul jurisprudenței naționale și internaționale, la fel, nu este exclusă obligația solicitantului de a prezenta confirmări în sensul probării stării materiale pretinse precare, iar din circumstanțele cauzei nu se reliefează că starea materială a acestuia este de așa natură că taxa de stat de 207 lei este una împovărătoare pentru acesta.

În temeiul art. 113 din Codul de procedură civilă, dreptul de a efectua actul de procedură încetează odată cu expirarea termenului prevăzut de lege ori stabilit de instanța de judecată. Nerespectarea termenului atrage după sine decăderea din dreptul de a efectua actul de procedură, dacă legea nu prevede altfel.

În temeiul art.10 alin. (1), (3) din Codul de procedură civilă, sancțiunile procedurale sunt urmările nefavorabile, stabilite de normele de drept procedural civil, care survin pentru subiectul obligat în raport procedural în caz de neîndeplinire sau de îndeplinire defectuoasă a unui act de procedură, precum și în caz de exercitare abuzivă a unui drept procedural. Sancțiunile procedurale vizează atât actele de procedură ale instanței judecătorești, ale participanților la proces, cât și ale persoanelor legate de activitatea acestora și, în funcție de prevederile legii, constau în anularea actului procedural defectuos, în decăderea din drepturi pentru neîndeplinire în termen a actului de procedură, în obligația de a completa sau a reface actul îndeplinit cu nerespectarea legii, în restabilirea în drepturile încălcate, în aplicarea amenzii judecătorești, în alte măsuri prevăzute de lege.

În atare circumstanțe, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție apreciază ca fiind întemeiată constatarea instanței de apel precum că, apelantul nu a înlăturat integral în termen indicațiile din încheierea emisă în conformitate cu art. 368 alin.(1) din Codul de procedură civilă, ceea ce a determinat restituirea cererii de apel.

Prin prisma respectării dreptului la un proces echitabil, inclusiv dreptul de acces liber la justiție, garantat de art. 6 § 1 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, art. 20 din Constituția Republicii Moldova și art. 5 din Codul de procedură civilă, relevat în jurisprudența CtEDO, precum și dreptul la un recurs efectiv garantat de art.13 din Convenție, circumstanțele relatate

denotă că, recurentul și-a neglijat posibilitatea de valorificare a drepturilor procedurale în termenul acordat de instanță.

În corolar, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursul declarat cu menținerea încheierii contestate.

În conformitate cu prevederile art. 424 alin.(2), art. 427 lit. a), art. 428 din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se respinge recursul declarat de Nicolai Melnic, reprezentat de avocatul Alexandr Russu.

Se menține încheierea din 09 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Compania de Asigurări „GENERAL ASIGURĂRI” Societate pe Acțiuni împotriva lui Nicolai Melnic cu privire la încasarea despăgubirii de asigurare în ordine de regres și compensarea cheltuielilor de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Mariana Ursachi

Oxana Parfeni